

ความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี

ชรินทร์พร มะชะรา^a, พรทิพย์ กกฝ่าย^{**}, สุกัญญา ฆารสินธุ์^{***},
สังคม ศุภรัตน์กุล^{****}, ดวงพร แสงสุวรรณ^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นคู่ของผู้ดูแลเด็กและเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 183 คู่ เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิแบ่งระดับจากเด็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่ายจากการจับสลากจนครบตามจำนวน เครื่องมือที่ใช้แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล และ 4) แบบประเมินพัฒนาการตามช่วงวัยตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยปฐมวัย (DSPM) ของกระทรวงสาธารณสุข แบบประเมินความรู้และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษามีความตรงของเนื้อหา ได้ค่า IOC = 0.66-1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) เท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=19.14$, $SD=1.26$) และระดับความรู้ส่วนใหญ่ของผู้ดูแลอยู่ในระดับมาก (96.17%) 2) พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.22$, $SD=0.78$) และระดับพฤติกรรมผู้ดูแลส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (55.74%) 3) พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ในด้านการเข้าใจภาษา (RL) แบ่งตามช่วงอายุ 2-5 ปี อายุ 2-3 ปี และอายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี ส่วนใหญ่มีพัฒนาการสมวัย (95.54%, 100% และ 91.08% ตามลำดับ) พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) แบ่งตามช่วงอายุ 2-5 ปี และอายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี ส่วนใหญ่มีพัฒนาการสมวัยเช่นกัน (75.03% และ 92.36%) ส่วนเด็กอายุ 2 ปี-3 ปี มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) สมวัยเพียง 57.69%

คำสำคัญ : ความรู้; พฤติกรรม; เด็กวัยก่อนเรียน; พัฒนาการด้านภาษา; ผู้ดูแล

^{*} อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ^a ผู้เขียนหลัก Email: Sharinporn.ma@udru.ac.th

^{**} นักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{***} อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{****} รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รับบทความ: 22 มิ.ย. 64; รับบทความแก้ไข: 10 ก.ค. 64; ตอบรับตีพิมพ์: 16 ก.ค. 64; ตีพิมพ์ออนไลน์ 17 ส.ค. 64

Knowledge and Language Development Promoting Behaviors of Caregivers and Language Development for 2-5-Year-Old Children at Child Development Centers in Subdistrict Municipality, Udon Thani Province

Sharinporn Machara ^{*a}, Porntip Kokphai ^{**}, Sukanya Kansin ^{***},
Sungkom Suparatanagool ^{****}, Duangporn Sangsuwan ^{*}

Abstract

This descriptive research aimed to study knowledge and language development promoting behaviors of caregivers for 2 to 5 years old children at child development centers in municipality subdistrict in Udon Thani province. The samples were 183 pairs of caregivers and 2 to 5 years old children selected with stratified random sampling method from 2 child development centers. Instruments were questionnaires consisted of 4 parts: 1) general information, 2) assessment of caregivers' knowledge on promoting language development among their children, 3) assessment of caregivers' practices to promote language development among their children and 4) child development assessment form according to the Ministry of Public Health's Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM). Content validity of knowledge and practice assessment forms had the item-objective congruence (IOC) of 0.66 to 1.00 with reliability using Kuder-Richardson 20 (KR-20) for knowledge assessment of 0.97. The practice assessment's reliability using Cronbach's alpha coefficient was at 0.78. The data were analyzed using descriptive statistics including frequencies, percentages, means and standard deviations (SD).

The results from this study showed that: 1) caregivers' knowledge on promoting language development among their children was at a high level ($\bar{X}=19.14$, $SD=1.26$) and the vast majority of the caregivers' knowledge was at a high level (96.17%); 2) caregivers' practices to promote language development among their children was at a very good level ($\bar{X}=3.22$, $SD=0.78$) and more than half of the caregivers' practices was at a good level (55.74%); 3) language development in receptive language (RL) among children ages 2 to 5 years old broken down in groups of 2 to 5 years old, 2 to 3 years old, and 3 years and 1

* Instructor, Faculty of Nursing, Udon Thani Rajabhat University

^a Corresponding author Sharinporn Machara Email: Sharinporn.ma@udru.ac.th

** Nursing Student, Faculty of Nursing, Rachathani University, Udon Thani Campus

*** Instructor, Faculty of Nursing, Rachathani University, Udon Thani Campus

**** Associate Professor, Public Health, Faculty of Science, Udon Thani Rajabhat University

Received: Jun. 22, 21; Revised: Jul. 10, 21; Accepted: Jul. 16, 2021; Published Online: Aug. 17, 21

month to 5 years old were age appropriate (95.54% , 100% , and 91.08% , respectively). Children's language development in expressive language (EL) among children ages 2 to 5 years old broken down in groups of 2 to 5 years old and 3 years and 1 month to 5 years old were age appropriate as well (75.03% and 92.36% , respectively) while expressive language (EL) children ages 2 to 3 years old were age-appropriate at only 57.69%.

Keywords: Knowledge; Behavior; Pre-school children; Language development, Caregivers

บทนำ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ชุมชนชนบทเข้าสู่ชุมชนเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม เช่น การหย่าร้าง การทะเลาะวิวาท เด็กและเยาวชนจึงเป็นหนึ่งในเหยื่อของปัญหาดังกล่าว พ่อแม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลลูกหลานอย่างเพียงพอ เด็กและเยาวชนบางคนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เนื่องจากพ่อแม่หย่าร้างกัน ต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ที่มีวัยต่างกันมาก และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มเกิดพัฒนาการล่าช้าเพิ่มขึ้น และยังมีปัญหาอื่น เช่น เด็กบางคนติดสื่อโทรทัศน์ติดโทรศัพท์มือถือ⁽¹⁾ จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดใหญ่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทเข้าสู่ชุมชนเมือง พ่อแม่หรือผู้ดูแลส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านจึงมีความจำเป็นในการส่งลูกไปรับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตอนกลางวัน ซึ่งปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดูแลของเทศบาลรับเด็กอายุตั้งแต่ 2-5 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะพัฒนาด้านภาษา มีการเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ จากสิ่งรอบตัวและการใช้คำพูด ซึ่งการพัฒนาด้านภาษานั้น เกิดจากการที่ได้รู้จักเชื่อมโยงเสียงต่างๆ ที่ได้ยินกับสิ่งที่เด็กมองเห็นและสัมผัสได้ และเมื่อได้ยินซ้ำๆ เด็กจะจำได้ว่าสิ่งเหล่านั้นคือเสียงอะไรและเกิดความจำทำให้เด็กเข้าใจและพูดอย่างถูกความหมายได้⁽²⁾ จากทฤษฎีพัฒนาการของเพียร์เจต์ กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นผลมาจากความสามารถทางสติปัญญา เด็กจะมีการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้นการพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับความสามารถด้านการให้เหตุผล การตัดสินใจ และด้านตรรกศาสตร์ ยิ่งไปกว่านั้นพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยยังมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างวุฒิภาวะของเด็กในอนาคตเนื่องจากเป็นช่วงที่สมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว⁽³⁾

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย ได้สำรวจของในภาพรวมระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2560 พบ เด็กอายุ 1 ปี 6 เดือน และ 2 ปี 6 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (45.75% และ 83.05% ตามลำดับ) และเด็กอายุ 3-5 ปีมีพัฒนาการด้านภาษาและการใช้ภาษาสมวัยน้อยที่สุด (79.40%)⁽⁴⁾ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจ พัฒนาการด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี เขตสุขภาพที่ 8 ซึ่งรับผิดชอบ 7 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี สกลนคร นครพนม เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และบึงกาฬ ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า เด็กอายุ 1 ปี 6 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (53.13%) และเด็กอายุ 2 ปี 6 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (45.45%)⁽⁵⁾ จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัญหาพัฒนาการด้านภาษาไม่สมวัยของเด็ก 2-5 ปี มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ปัญหาหรือกระตุ้นพัฒนาการอย่างเหมาะสมในช่วงวัยนี้ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สมองกำลังมีการเจริญเติบโตอย่าง

รวดเร็ว อาจส่งผลกับพัฒนาการและพฤติกรรม โดยอาจทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลกลายเป็นคนขี้อาย เก็บตัว มีปมด้อยส่งผลต่อการปรับตัวระยะยาวไม่สามารถที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนหรือคนอื่นได้ ไม่กล้าแสดงออก สัมพันธภาพกับพ่อแม่อาจจะไม่ดีทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง⁽⁶⁾ หรือส่งผลให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพเมื่อเข้าสู่วัยเรียน เด็กไทย ประถมปีที่ 4-6 ประมาณ 10-15% มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน⁽⁴⁾ และอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ต่อไปได้

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านภาษาในเด็กหลายปัจจัย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุน้อยมักไม่มีประสบการณ์ในการดูแลเด็ก สถานภาพสมรสของผู้ดูแลเด็กเป็นอีกหนึ่งด้านที่แสดงถึงความพร้อมของผู้ดูแลที่จะทำให้เด็กได้รับโอกาสในการดูแลที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ⁽³⁾ ความรู้และระดับการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก แสดงถึงความสามารถของผู้ดูแลเด็กในการแสวงหาความรู้และการจัดประสบการณ์การดูแลที่ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก การประกอบอาชีพและการว่างงาน ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี และมีแหล่งประโยชน์เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการและจะมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก⁽⁶⁾ รายได้ของครอบครัวและความเพียงพอของรายได้ในครอบครัวที่มีรายได้มากเด็กจะได้รับโอกาสในการส่งเสริมพัฒนาการที่ดีกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย⁽⁷⁾ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ดูแลเด็กเป็นปัจจัยสำคัญมีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็กโดยตรง และยังไปกว่านั้นหากผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ที่ดี มีความเข้าใจ ในการดูแลเด็กเป็นอย่างดีจะยิ่งตระหนักถึงความสามารถของตนเองและเป็นแรงผลักดันในการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กให้ได้ดี เพราะหากผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจขาดการรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะเกิดผลดีกับตัวเด็กย่อมส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการดูแลเด็กได้

มีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอื่นๆ ในเด็กวัยนี้ แต่การศึกษาถึงพัฒนาการด้านภาษา ซึ่งประกอบด้วยพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ยังมีอย่างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล จังหวัดอุดรธานี จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษา ความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล และศึกษาพัฒนาการด้านภาษาของเด็กวัยนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้คืนสู่ชุมชนสำหรับเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนารูปแบบส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้เหมาะสม และทันต่อสภาพของสังคมในอายุ 2-5 ปี ที่รับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นการพัฒนาเยาวชนของจังหวัดอุดรธานี และของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวิธีการศึกษา ดังนี้

ประชากร คือ ผู้ดูแลหลักของเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 346 ราย และเด็กอายุ 2-5 ปี ที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 346 ราย ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2563

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทราบจำนวนประชากร ของ Wayne WD⁽⁸⁾ ด้วย n4studies Application ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 183 คู่ แยกเป็นผู้ดูแลเด็ก จำนวน 183 คน และเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 183 คน เลือกแบบวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิแบ่งระดับ (Stratified stratum sampling) จากเด็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งออกเป็นระดับตามห้อง 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งที่ 1 จำนวน 9 ห้อง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งที่ 2 จำนวน 5 ห้อง รวม 14 ห้อง กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้อง โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรในแต่ละห้อง เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จากการจับฉลากจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย 1) ด้านผู้ดูแล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ 2) ด้านเด็ก ได้แก่ อายุ เพศ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความรู้ของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งเป็น 1) หลักการส่งเสริมพัฒนาการ จำนวน 7 ข้อ และ 2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา จำนวน 16 ข้อ รวม 23 ข้อ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 23 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยพิจารณาตามช่วง โดยการแปลผลคะแนนตามความกว้างของชั้น⁽⁹⁾ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 16 – 23	คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 8 – 15	คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 0 – 7	คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาในเด็กอายุ 2-5 ปีของผู้ดูแล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมโดยพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินพัฒนาการตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริม พัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM)⁽⁴⁾ ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language: RL) 5 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive language: EL) 5 ข้อ รวมทั้งหมด 10 ข้อ มีการให้คะแนนเป็นแบบระบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีการกำหนดค่าการประเมินระดับ 0-4 โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่	ให้ 1 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ให้ 0 คะแนน

การแปลผลความหมายระดับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยพิจารณาตามช่วง ความกว้างของชั้น⁽⁹⁾ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.21-4.00	หมายถึง อยู่ในระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.41-3.20	หมายถึง อยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 1.61-2.40	หมายถึง อยู่ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 0.81-1.60	หมายถึง อยู่ระดับควรปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.80	หมายถึง อยู่ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 แบบประเมินพัฒนาการตามช่วงวัยตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) ของกระทรวงสาธารณสุข⁽⁴⁾ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ค่าความเชื่อมั่นจากผู้สังเกต 0.80 มีความไวและความจำเพาะของเครื่องมือ เท่ากับ 96.04 และ 64.67 ตามลำดับ⁽¹⁰⁾

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความรู้และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาหาความตรงของเนื้อหา (Content validity)⁽¹¹⁾ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์สาขาการพยาบาลเด็ก 1 ท่าน อาจารย์สาขาจิตวิทยาการศึกษา 1 ท่าน และอาจารย์สาขาสาธารณสุขศาสตร์ 1 ท่าน ได้ค่า Item-objective congruence (IOC) ระหว่าง 0.66-1.00 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)⁽¹¹⁾ โดยแบบประเมินความรู้ ใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson: KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ ไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับการอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการประเมินความรู้ และพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 30 นาที ในช่วงเวลาที่ผู้ดูแลมารับหรือส่งเด็ก และประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กวัยก่อนเรียนโดยประเมินตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยปฐมวัย (DSPM) ในช่วงเวลาที่เด็กอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลด้านความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กราย 2-5 ปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี เลขที่จริยธรรม HE 6301 หลังได้รับการรับรองแล้วผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแนะนำตัวชี้แจงเพื่อบอกวัตถุประสงค์กับผู้ดูแลเด็กรวมถึง ขั้นตอนการศึกษา และประโยชน์ของการศึกษา การรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะภาพรวม ตลอดจนสิทธิของผู้เข้าร่วมศึกษาให้ทราบถึงการมีอิสระในการที่เข้าร่วมศึกษาและสามารถออกจากการศึกษาได้ตลอดเวลา โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ดูแล และตัวเด็กผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านผู้ดูแล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.69 สถานภาพสมรสคู่เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.04 ผู้ดูแลมากกว่าครึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเด็ก คือ เป็นมารดา ร้อยละ 58.46 มีอายุ 20-40 ปี ร้อยละ 63.39 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 42.62 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 44.26 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 40.99

ด้านเด็ก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.33 ช่วงอายุที่มากที่สุดคือ 3 ปี 1 เดือน ถึง 5 ปี ร้อยละ 85.79 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=183)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านผู้ดูแล		
เพศ		
ชาย	39	21.31
หญิง	144	78.69
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	2	1.09
20-40 ปี	116	63.39
40-60 ปี	55	30.05
60 ปีขึ้นไป	10	5.47
อาชีพ		
รับราชการ	15	8.20
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	5.47
พนักงานบริษัท/ห้างร้าน	27	14.75
รับจ้างทั่วไป	78	42.62
ค้าขาย	42	22.95
เกษตรกรกรรม	11	6.01

ตารางที่ 1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=183)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	26	14.21
ระดับมัธยมศึกษา	53	28.97
ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า	81	44.26
ระดับปริญญาตรี	23	12.56
รายได้		
น้อยกว่า 10,000 บาท	65	35.53
10,001-15,000 บาท	75	40.99
15,000-20,000 บาท	17	9.28
มากกว่า 20,000 บาท	24	13.11
ไม่แน่นอน	2	1.09
สถานภาพสมรส		
โสด	27	14.75
สมรส	130	71.04
หย่าร้าง	11	6.01
หม้าย	7	3.83
แยกกันอยู่	8	4.37
ด้านเด็กวัยก่อนเรียน		
เพศ		
ชาย	36	19.67
หญิง	147	80.33
อายุ		
2-3 ปี	26	14.21
3 ปี 1 เดือน-5 ปี	157	85.79

2. ความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี

ความรู้ของผู้ดูแลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก (Mean=19.14, SD=1.26) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 96.17 และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้ดูแลตามการรับรู้ของตน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=3.22, SD=0.78) และผู้ดูแลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 55.74) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี (n=183)

ตัวแปร	จำนวน (%)	Mean	SD	ระดับ
ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแล		19.14	1.26	มาก
ระดับมาก (16-23 คะแนน)	176 (96.17%)			
ระดับปานกลาง (8-15 คะแนน)	7 (3.83%)			
ระดับน้อย (0-7 คะแนน)	0 (0.00%)			
พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแล		3.22	0.78	ดีมาก
ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.21-4.00)	102 (55.74%)			
ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.41-3.20)	69 (37.71%)			
ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.61-2.40)	10 (5.46%)			
ระดับควรปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 0.81-1.60)	2 (1.09%)			
ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 0.00-0.80)	0 (0.00%)			

3. พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปีจำแนกตามรายด้านและรายข้อ

ความคิดเห็นของผู้ดูแลเกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาของตนในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก (Mean=3.04, SD=0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยดีมากคือ การฝึกเด็กให้ทำตามคำสั่งโดยใช้ภาษาที่สื่อสารง่าย เช่น ให้เด็กหยิบแก้ว แปรงสีฟัน อยู่ในระดับดีมาก (Mean=3.55, SD=0.65) รองลงมาคือ การสอนให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับสีต่างๆ ขนาดวัตถุที่ใหญ่กว่าหรือเล็กกว่า อยู่ในระดับดีมากเช่นกัน (Mean=3.39, SD=0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเล่านิทานให้เด็กฟังประมาณ 2-5 นาที ในทุกๆ วัน ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.28, SD=0.90)

ความคิดเห็นของผู้ดูแลเกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษาภาพของตนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (Mean=3.39, SD=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสอนให้เด็กฝึกพูดประโยคสั้นๆ เช่น กินข้าว อาบน้ำ แปรงฟัน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก (Mean=3.58, SD=0.67) รองลงมาคือ การสอนและกระตุ้นให้เด็กกล่าวคำว่า ขอโทษ ขอบคุณ และการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น อยู่ในระดับดีมากเช่นกัน (Mean=3.54, SD=0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การฝึกถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบหรือปฏิเสธในการตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก (Mean=3.09, SD=0.91) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี จำแนกตามรายด้าน และ รายข้อ (n=183)

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของผู้ดูแล	Mean	SD	ระดับ
1. ด้านการเข้าใจภาษา			
1) การบอกชื่ออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายให้เด็กชี้ตาม	3.27	0.78	ดีมาก
2) การเล่านิทานให้เด็กฟังประมาณ 2-5 นาที ในทุกๆ วัน	2.28	0.90	ปานกลาง
3) การฝึกเด็กให้ทำตามคำสั่งโดยใช้ภาษาที่สื่อสารง่าย เช่น ให้เด็กหยิบแก้ว แปรงสีฟัน	3.55	0.65	ดีมาก
4) การสอนให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับสีต่างๆ ขนาดวัตถุที่ใหญ่กว่าหรือเล็กกว่า	3.39	0.70	ดีมาก
5) การพูดคุย เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทานให้เด็กตอบ	2.69	1.06	ดี
ภาพรวม	3.04	0.82	ดี
2. ด้านการใช้ภาษา			
1) การฝึกถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบหรือปฏิเสธในการตัดสินใจ	3.09	0.91	ดี
2) การสอนให้เด็กฝึกพูดประโยคสั้นๆ เช่น กินข้าว อาบน้ำ แปรงฟัน	3.58	0.67	ดีมาก
3) การตั้งคำถามจากชีวิตประจำวันให้เด็กตอบ เช่น ใครสอนหนังสือ หนังสืออะไร	3.27	0.83	ดีมาก
4) การสอนและกระตุ้นให้เด็กกล่าวคำว่า ขอโทษ ขอบคุณ และแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น	3.54	0.69	ดีมาก
5) การสอนให้เด็กรู้จักคำที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมและกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	3.46	0.67	ดีมาก
ภาพรวม	3.39	0.75	ดีมาก

4. พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี

พบว่า พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (RL) ช่วงอายุ 2-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 95.54 จำแนกในเด็กอายุ 2-3 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 100 และอายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 91.08 ส่วนพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (EL) พบว่า ช่วงอายุ 2-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 75.03 จำแนกในอายุ 2-3 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 57.69 และอายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 92.36 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี

ช่วงอายุเด็ก	ด้านเข้าใจภาษา (RL)		ด้านการใช้ภาษา (EL)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 2-5 ปี (n=183)				
สมวัย	169	95.54	160	75.03
ไม่สมวัย	14	4.46	23	24.97
อายุ 2-3 ปี (n=26)				
สมวัย	26	100.00	15	57.69
ไม่สมวัย	0	0.00	11	42.31
อายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี (n=157)				
สมวัย	143	91.08	145	92.36
ไม่สมวัย	14	8.92	12	7.64

อภิปรายผล

1. ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี

การศึกษาครั้งนี้พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่อยู่ในระดับมาก และเกือบทั้งหมดมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า ผู้ดูแลอาจได้รับข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี จากครูที่เลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในช่วงการปฐมนิเทศ การจัดประชุมผู้ปกครอง และประสานงานส่งต่อดูแลเด็ก จึงส่งผลให้ผู้ดูแลมีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี อยู่ในระดับสูง สอดคล้องการศึกษาของ ดวงพร โตทัพ⁽¹²⁾ ที่พบว่าให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการระหว่างการจัดประชุมผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองมีความรู้มากขึ้น นอกจากนี้อาจได้ความรู้ผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น จากบุคลากรทางสาธารณสุขขณะผู้ดูแลนำเด็กไปรับบริการ ตั้งแต่เด็กเป็นทารกแรกเกิดมีการให้คำแนะนำการส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย ร่วมกับได้รับคู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) เพื่อประเมินพัฒนาการและส่งเสริมพัฒนาการให้เป็นไปตามวัยของเด็ก ตลอดจนเมื่อผู้ดูแลนำเด็กวัยก่อนเรียนไปรับวัคซีนในแต่ละครั้งก็จะได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางสาธารณสุขเช่นเดียวกัน จึงทำให้ผู้ดูแลได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาสะสมเพิ่มขึ้นในแต่ละครั้ง คล้ายคลึงกับการศึกษาของ ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง⁽¹³⁾ ที่พบว่า การที่กลุ่มเครือข่ายพยาบาล อาสาสมัครสาธารณสุข มีส่วนในการให้ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาแก่ผู้ดูแล ซึ่งได้รับสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก หรือสมุดสีชมพู ทำให้ผู้ดูแลมีแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามช่วงอายุ ในด้านต่างๆ ส่งผลให้ผู้ดูแลมีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กอยู่ในระดับสูงเช่นกัน นอกจากนี้ปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีต่างๆ มีความทันสมัยมากผู้ดูแลหรือทุกคนรอบครัวมีสมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ต จึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนสามารถทำได้ง่าย ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ แอปพลิเคชัน ทำให้ผู้ดูแลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กวัยก่อนเรียน

เช่นเดียวกับกับ อัจฉรา วงศ์ชัยอุดมโชค และปณัฐษรณธ์ จารุชัยนิวัฒน์⁽¹⁴⁾ ที่กล่าวว่า การเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีในปัจจุบันมีสะดวกมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองเกิดประสบการณ์ในการใช้งานเทคโนโลยี และสื่อใน

รูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดความรู้ที่ทันสมัย และรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เมื่อผู้ปกครองมีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี ก็จะสามารถสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้ง่าย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)⁽¹⁵⁾ ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบจากตัวแบบสำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็น ตัวแบบที่มีชีวิต แต่อาจเป็นตัวแบบ สัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นที่เห็นในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจเป็น รูปภาพ หนังสือ นอกจากนี้คำบอกเล่า ด้วยคำพูดหรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็เป็นตัวแบบได้

2. พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี

พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และผู้ดูแลมากกว่าครึ่งมีพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของอยู่ในระดับดีมาก อธิบายได้ว่า การมีความรู้ที่อยู่ในระดับสูงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลเป็นไปในทิศทางที่สูงเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ชนม์ธิตา ยาแก้ว และคณะ⁽¹⁶⁾ ที่พบว่า ผู้ดูแลที่มีความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ดูแลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากจะส่งผลทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ และการเรียนรู้ในทุกด้านที่เหมาะสมตามวัย นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้านโดยให้เด็กทำการบ้านสนทนากับสิ่งที่เด็กๆ ได้เรียนรู้ และได้กล่าวว่าผู้ปกครองที่แสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจ และอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอนสามารถก่อให้เกิดพัฒนาการด้านภาษาของเด็กที่เหมาะสมตามวัย⁽¹⁶⁾

จากการศึกษาครั้งนี้ ในประเด็นพฤติกรรมของผู้ดูแลต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ มีประเด็นที่น่าสนใจ พบว่า พฤติกรรมที่ผู้ดูแลปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเล่านิทานให้เด็กฟังประมาณ 2-5 นาทีในทุกๆ วัน เพราะในปัจจุบันมีการรณรงค์ในการเล่านิทาน ซึ่งเป็นกิจกรรมง่ายๆ ที่ผู้ดูแลสามารถทำกิจกรรมกับเด็กได้ทุกวันและเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาได้ดีมาก แต่ยังมีการปฏิบัติได้น้อยลง ซึ่งการเล่านิทานให้เด็กฟังจะทำให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้เรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างประโยคได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับกับการศึกษาของ บำเพ็ญ พงศ์เพชรดี และบุษบา อรรถาวิรุ⁽¹⁷⁾ ที่พบว่าครอบครัวที่มีการเล่านิทาน เด็กมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 63.30 และพบว่า เด็กที่ได้รับการเล่านิทานมีโอกาสพัฒนาการล่าช้าลดลง ร้อยละ 38 เมื่อเทียบกับกลุ่มไม่ได้เล่านิทาน ซึ่งครอบครัว ที่ไม่เล่านิทานให้เด็กฟังซึ่งมีโอกาสเสี่ยงที่เด็กจะมีพัฒนาการล่าช้า ประมาณ 1.4 เท่า

3. พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี

พบว่า พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language: RL) และการใช้ภาษา (Expressive language: EL) ในภาพรวม เด็กมีพัฒนาการสมวัยเกือบทั้งหมด จากการค้นพบของ ตองตา ชันธวิธี และจิราวรรณ แทนวันนกุล⁽⁶⁾ ที่พบว่า การที่ผู้ดูแลที่มีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาอยู่ในระดับต่ำจะทำให้เด็กมีโอกาสเกิดพัฒนาการด้านการใช้ภาษาไม่สมวัยได้เป็น 3.87 เท่าของผู้ดูแลที่มีระดับความรู้ในระดับสูง และการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ดูแลที่มีระดับต่ำจะทำให้เด็กมีโอกาสเกิดพัฒนาการด้านการใช้ภาษาไม่สมวัยได้เป็น 6.78 เท่าของผู้ดูแลที่มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง ในทางกลับกันถ้าผู้ดูแลมีความรู้และการรับรู้ในพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอยู่ในระดับสูงย่อมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยตามมาด้วย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ดูแลเด็กอายุ 2-5 ปี ระดับความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของผู้ดูแลอยู่ในระดับสูง จึงส่งผลให้พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอายุ 2-5 ปี ใน

การศึกษานี้มีพัฒนาการสมวัยตามมาด้วย ประกอบกับเด็กกลุ่มนี้ได้รับการดูแลจากครูที่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีมาตรฐานการดูแลตามระเบียบคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัยของเด็ก รวมถึงพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เด็กอายุ 2-5 ปีส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านภาษาของอยู่ในเกณฑ์สมวัย

เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า เด็กอายุ 2-3 ปี มีพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language: RL) สมวัยทั้งหมด แต่มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive language: EL) ไม่สมวัย ถึงร้อยละ 42.31 ซึ่งนับเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของเด็ก แต่เมื่อเด็กอายุ 3 ปี 1 เดือน-5 ปี พบว่า เด็กเกือบทั้งหมดมีพัฒนาการด้านการเข้าใจและการใช้ภาษาที่สมวัย อธิบายได้ว่า พัฒนาการด้านภาษาเริ่มจากการรับรู้และเข้าใจภาษาก่อนการใช้ภาษา ซึ่งพัฒนาการด้านการใช้ภาษาได้จากการสังสรรค์และการเล่นรูปร่างและการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม พัฒนาจากการเลียนแบบเสียงที่ได้ยิน เชื่อมโยงจากความเข้าใจคำที่รู้จักซ้ำๆ เกิดความจำและพูดอย่างถูกความหมายได้⁽²⁾ ซึ่งเด็ก 2-3 ปี เป็นเด็กที่เป็นกลุ่มที่เข้าเรียนใหม่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถึงแม้ครอบครัวจะมีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการมาระดับหนึ่ง จึงทำให้เด็กแต่ละคนอาจได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาแต่ไม่ได้มีการวัดและประเมินผลพัฒนาการด้านภาษาที่ชัดเจนจากผู้ดูแลจึงไม่เกิดการส่งเสริมที่สอดคล้องกับพัฒนาการที่ไม่สมวัย แต่เมื่อเด็กเข้ารับการศึกษาปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมต่างๆ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และตัวผู้ดูแลเองได้รับการอบรมให้ความรู้ และการกระตุ้นให้ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กจากการประเมินเป็นช่วงเวลาชัดเจนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงทำให้ผู้ดูแลส่งเสริมพัฒนาการด้านของบุตรหลานของตรงกับสิ่งที่เด็กถูกประเมินจากทางศูนย์ จึงอาจส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเข้าใจและการใช้ภาษาที่สมวัยมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าที่เพิ่งมารับบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาในรูปแบบการทดลองโดยพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมความรู้ของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษาแก่เด็ก เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษาแก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้ครอบครัวและผู้ดูแลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาโดยการการเล่นให้เด็กฟังทุกวัน เพราะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาที่ทำได้ง่ายและเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเข้าใจและการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. ชุตินา จันทรมณี, ชูศักดิ์ สุทธิสา, อินทิรา ซาฮีร์. การเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท : กรณีศึกษาบ้านด้ามพริ้ว ตำบลบลขามใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2555;8(1):218-36.
2. พิชญ์ยุทธ์ สุนทรธิรพงศ์. พัฒนาการทางภาษาและการพูด [ออนไลน์]. มปป. [เข้าถึงเมื่อ 2562 ธันวาคม 15]. เข้าถึงได้จาก: http://rajanukul.go.th/new/_admin/download/20-5923-1482492733.pdf
3. เมตตา ลิ้มปวราลัย, ลัดดาวัลย์ กลิ่นลำตวน, วราพรรณ มหาศรานนท์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านการใช้ภาษาสมวัยของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ 2562; 13(4):78-90.

4. กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นนทบุรี: สำนักงานกิจการรพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2561.
5. กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา. สภาวะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็ก ตำบลโนนสูง-น้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสาร โรงพยาบาลสกลนคร 2562;22(2):25-37.
6. ต้องตา ชันฉวี, จิราวรรณ แทนวัฒนกุล. ปัจจัยที่มีโอกาสทำให้เกิดพัฒนาการด้านการใช้ภาษาไม่สมวัย ในเด็กอายุ 9 เดือน ในเขตจังหวัดขอนแก่น. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2561;41(3):87-97.
7. Hoff E. Language Development. 5th ed. Boston, MA: Cengage Learning; 2013.
8. Daniel WW, Cross CL. Biostatistics: A Foundation of Analysis in the Health Sciences. 10th ed. Hoboken, NJ: Wiley; 2013.
9. วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2530.
10. สมัย ศิริทองถาวร. การพัฒนาคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2561;63(1):3-12.
11. ประกาย จิโรจน์กุล, บรรณาธิการ. การวิจัยทางการแพทย์: แนวคิด หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก; 2556.
12. ดวงพร โตทัฬห. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข; 2556.
13. ทิพย์ภรณ์ ไชยชนะแสง, อติญา โพธิ์ศรี, ธัญลักษณ์ ตั้งธรรมพิทักษ์. การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2561; 41(1):95-104.
14. อัจฉรา วงศ์ชัยอุดมโชค, ปณัฐชนน จารุชัยนิวัฒน์. บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา 2561;13(1):245-59.
15. Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review 1997;84(2):191-215. doi: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
16. ชนม์ธิดา ยาแก้ว, รวี ศิริปริษากร, จิราภรณ์ ยกอินทร์, อารีย์ พรหมเล็ก, อัญชิษฐา ปิยะจิตติ. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์ 2561;2(2):1-14.
17. บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ, บุษบา อรรถาวีร์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย: ศูนย์อนามัยที่ 5. วารสารเกื้อการุณย์ 2563;27(1):59-70.